

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady dňa 26. 2. 2025

Správa o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z.

Podnet na preverenie č.: 0027/SO/2025 (predch. č. 0256/SO/2024)

Programová služba: STVR 24

Vysielateľ: Slovenská televízia a rozhlas

Číslo autorizácie vysielania: AT/24

Na základe záverov uvedených v správe Kancelária Rady pripravila nasledujúce uznesenie:

Návrh uznesenia:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 ods. 1 až 4 a § 110 ods. 2 písm. e) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) v senáte 2 zloženom z predsedu senátu doc. Mgr. Pavla Izraela, PhD. a členiek senátu Mgr. Andrey Cox a Mgr. Kataríny Začkovej postupom podľa § 150 zákona č. 264/2022 Z. z. preverila podnet na preverenie evidovaný pod č. 0027/SO/2025 (predch. č. 0256/SO/2024) smerujúci voči vysielaniu programovej služby STVR 24 vysielateľa Slovenská televízia a rozhlas a uznala podnet na preverenie podľa ustanovenia § 150 ods. 16 zákona č. 264/2022 Z. z. za **neopodstatnený**.

Úloha:

Kancelária Rady informuje podávateľa podnetu na preverenie o výsledku preverenia podnetu.

T: 10. 3. 2025

Z: AO

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady pre mediálne služby dňa 26. 2. 2025

Podnet na preverenie č. 0027/SO/2025 (predch. č. 0256/SO/2024) zaevidovaný
dňa 17. 12. 2024

Podávateľ: fyzická osoba

Predmet podnetu: *Z prvej ruky*

Deň a čas vysielania: 16. 12. 2024 15:30 hod.

Programová služba: STVR 24

Vysielateľ: Slovenská televízia a rozhlas

Číslo autorizácie: AT/24

Dátum: 19. 2. 2025

OBSAH PODNETU:

„Mám námietky voči vysielaniu programu *Z prvej ruky*, ktorý bol odvysielaný v rozhlase 16.12.2024 cca o 12,25 hod., ja som ho však videla zo záznamu v televízii 24 (Slovenská televízia) cca o 15,30 hod. Išlo o reláciu ku situácii v Gruzínsku s redaktorom M. Dzurikom, kde boli hosťami dvaja páni, ktorých mená presne neviem, jeden bol p. Baranec, druhého meno som zabudla. Obaja hodnotili súčasnú situáciu v Gruzínsku, jeden (nie p. Baranec, ale druhý) uviedol, že bol nedávno v Gruzínsku, presný dátum som nezachytila, lebo som si reláciu zapla náhodne, keď už bola v plnom prúde. Ale, čo bolo na pováženie, bola neobjektívna, neúčast' oponentov, pretože obaja páni obhajovali gruzínske protesty, opozíciu a jednoducho všetko, čo sa deje v Gruzínsku je správne a činnosť vládnych predstaviteľov (gruzínskych), aj novozvoleného prezidenta je nedemokratická. Nevieť aké kritéria demokracie obaja páni vyznávajú, len chcem podotknúť, že v Moldavsku, keď zvíťazila "tá správna" prezidentka je všetko v poriadku, v Gruzínsku je novozvolený prezident nedemokratický podľa kritérií diskutujúcich, v Rumunsku, kde nezvíťazil "žiadany" prezident rovno voľby zrušili. Nikto im neoponoval, čo považujem za nevyvážené a ani nie v súlade s objektívnosťou rozhlasu, ktorý má prinášať názory aj opačnej strany. Pričom sám jeden z diskutujúcich uviedol, že protesty sa konajú na cca 38 miestach v Gruzínsku, teda nejde o celé územie, aj keď uviedol, že v Tbilisi, kde sú najväčšie, žije asi tretina Gruzíncov, takže to mal byť dôkaz o ich mohutnosti. Prosím o preverenie vyváženosti a objektivity uvedenej relácie.“

PRÁVNE VÝCHODISKÁ POSUDZOVANIA:

Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“):

§ 8 Komunikáty

(4) *Aktuálna publicistika je program tematicky spätý so spravodajstvom, ktorý obsahuje komentáre k správam a udalostiam, analýzy vývoja, politické stanoviská k udalostiam alebo názory politikov na jednotlivé témy.*

§ 16 Obsahová služba a sloboda príjmu

(1) *Poskytovateľ obsahovej služby poskytuje obsahovú službu slobodne a nezávisle. Do jej obsahu možno zasahovať iba na základe zákona a v jeho medziach.*

§ 25 Prístup verejnosti k pluralitným, objektívnym a nestranným informáciám

Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúceho aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný

- a) zabezpečiť všestrannosť informácií a názorovú pluralitu v rámci vysielanej programovej služby,*
- b) zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.*

ANALÝZA – stanovisko Kancelárie Rady pre mediálne služby:

Podávateľ namietal voči programu *Z prvej ruky*, ktorý informoval o zvolení nového gruzínskeho prezidenta, respektíve pozvaní hostia neobjektívne a nevyvážené hodnotili politickú situáciu v Gruzínsku.

Monitorovaný program zo dňa 16. 12. 2024 o 15:30 hod. bol reprízou programu, ktorý bol odvysielaný na programových službách STVR 24 a Rádio Slovensko dňa 16. 12. 2024 o 12:30 hod.^{1,2}

Pozvanými hosťami relácie *Z prvej ruky* boli:

Tomáš Baranec – analytik think tanku Strategic Analysis

Tomáš Strečanský – rozvojový špecialista.

¹ <https://www.stvr.sk/televizia/archiv/18783/506688#227>

² <https://www.stvr.sk/radio/archiv/1175/2452549>

Program *Z prvej ruky* je podľa webu vysielateľa program, ktorý prináša aktuálne debaty na politické, občianske a spoločenské témy, ktoré rezonujú v spoločnosti.

Predmetná relácia bola vysielateľom charakterizovaná nasledovne: *„Dlhodobé napätie v krajine vyústilo do protestov a nepokojov. Aká je reakcia vlády a bezpečnostných zložiek? Kde všade protesty prebiehajú a majú podporu v celej krajine? Nakoľko pevná je v Gruzínsku občianska spoločnosť a mimovládny sektor? Ako protesty prebiehajú a do akej miery sú organizované nezávislými organizáciami alebo politickou opozíciou? Kroky vlády, najmä v oblasti legislatívy o občianskej spoločnosti a slobode tlače (zahraniční agenti), ovplyvňujú proces európskej integrácie Gruzínska. Reakcie EÚ na tieto kroky a ich potenciálne dôsledky na štatút kandidátskej krajiny. Prečo krajina otočila kurz smerom od európskej integrácie? Pochybila vo svojom prístupe aj samotná EÚ? Aké výhody vidí vláda v prehĺbovaní vzťahu s Ruskom? Prečo sa tak deje napriek histórii konfliktov a okupácie v Abcházsku a Južnom Osetsku? Aké sú ekonomické vzťahy krajín? Môže situácia v krajine gradovať smerom k revolúcii alebo rozsiahlejšiemu násiliu? Aká je reakcia zahraničných mocností na dianie v krajine? Môžeme v diani v Gruzínsku nájsť paralely medzi daniím na Slovensku v revolučných rokoch, prípadne aj v súčasnom politickom smerovaní?“*

K § 8 ods. 4 zákona č. 264/2022 Z. z.

Monitorovaný program podľa nášho názoru je aktuálnou publicistikou v zmysle § 8 ods. 4 zákona č. 264/2022 Z. z., keďže diskutované témy boli späté so spravodajstvom a týkali sa aktuálnych udalostí v Gruzínsku, pričom pozvaní hostia predkladali svoje komentáre k správam a udalostiam, prezentovali potenciálne analýzy vývoja aktuálnej situácie v Gruzínsku a takisto vyjadrili svoje stanoviská k predmetným udalostiam.

K § 16 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z.

Na základe tohto ustanovenia poskytovateľ obsahovej služby poskytuje obsahovú službu slobodne a nezávisle. Do jej obsahu možno zasahovať iba na základe zákona a v jeho medziach.

Vysielateľ si teda môže vybrať tému a jej spracovanie podľa vlastného slobodného uváženia a rovnakú slobodu má aj pri výbere hostí do programu, resp. diskusie. Zároveň však musí zabezpečiť, aby vysielanie bolo v súlade so zákonom, v tomto prípade s ustanovením § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.

K § 25 zákona č. 264/2022 Z. z.

Na základe uvedeného ako aj vzhľadom na námietky podávateľa podnetu sme program posudzovali podľa ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.:

„Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.“

Všeobecné východiská posudzovania:

Za hlavné kritériá objektivity sa vo všeobecnosti považujú: relevancia, transparentnosť, presnosť, úplnosť, vecnosť, vyváženosť, rôznorodosť, aktuálnosť, zrozumiteľnosť, osvojenie si pozície odstupu a neutrality vo vzťahu k predmetu spravodajstva, absencia stránenia.

Rada vo svojich rozhodnutiach týkajúcich sa objektivity okrem iného uvádza, že pre naplnenie požiadavky objektívnosti a nestrannosti programu aktuálnej publicistiky, ktorý pojednáva o kontroverzných témach, nie je nevyhnutné prezentovať iba objektívne fakty, je však potrebné, aby vysielateľ zabezpečil názorovú pluralitu tak, aby si recipient mohol vytvoriť na predmetnú tému názor na základe pluralitných a rozmanitých informácií a ponúknuť mu za týmto účelom viaceré relevantné pohľady, názory alebo informácie. Vysielateľ je povinný túto pluralitu a rozmanitosť zabezpečiť aj prostredníctvom otázok alebo reakcií moderátora programu.

Reakcie moderátora reagujúce na vyjadrenia resp. hodnotenia hostí programu však **nie sú jediným spôsobom, ako je možné zabezpečiť pluralitu názorov v programe**. Ak by aj moderátor hosťom programu svojimi reakciami výslovne neoponoval, resp. nekládol viac podrobnejších doplňujúcich otázok k ich vyjadreniam, to ešte automaticky neznamená, že v programe nebola zabezpečená názorová pluralita. Je vecou redakčnej slobody vysielateľa rozhodnúť o spôsobe spracovania nejakej témy. Pluralitu názorov je možné zabezpečiť aj inými spôsobmi, napríklad **odvysielaním alebo sprostredkovaním (zreprodukovaním) iných relevantných stanovísk** (napr. stanovísk politikov) v priebehu programu alebo **samotným znením otázok položených moderátorom**, ktoré v sebe zahŕňajú aj stanovisko, resp. názor druhej strany sporu, alebo sú polemizujúce či spochybňujúce voči stanovisku zastávanému hosťom programu, a teda majú vyvažujúci účinok a zabezpečujú pluralitu názorov. Nemožno však opomenúť, že napĺňanie objektivity a vyváženosti závisí vždy aj od špecifických okolností konkrétneho prípadu, **aj miera povinnosti oponentúry zo strany moderátora závisí od špecifických okolností konkrétneho programu**, napr. od charakteru vyjadrení hostí programu.

V prípade posudzovania objektivity z hľadiska kritéria vyváženosti treba zohľadniť aj skutočnosť, že **požiadavka vyváženosti programu neznamená „mechanickú“ vyváženosť**, v zmysle ktorej by museli dostať úplne rovnaký priestor zástancovia dvoch veľmi vyhranených a protichodných, resp. polaritných názorov, pretože vynucovanie takejto „mechanickej“ vyváženosti by bolo založené na mylnom predpoklade, že „pravda je uprostred“, čo by v konečnom dôsledku mohlo viesť k skresleniu objektívneho obrazu reality alebo k podpore pozícií, ktoré sú v rozpore so všeobecne uznávanými hodnotami (napr. k podpore porušovania ľudských práv, k podpore diktátorských a nedemokratických režimov alebo vojenskej agresie atď.). Snaha niektorých médií o mechanickú vyváženosť, ktorá sa prejavuje takým spôsobom, že sa mechanicky poskytne rovnaký priestor na vyjadrenie dvom veľmi vyhraneným a protichodným pohľadom, pričom sa neprihliada na relevanciu jednotlivých názorov alebo na všeobecne uznávané hodnoty, býva často predmetom kritiky v odbornej literatúre (napr. McQuail, D.: Žurnalistika a spoločnosť. Praha: Karolinum, 2016, s. 117; Křeček J. a kol.: Vyváženost ve vysílání. Praha: Grada, 2022, s. 26–27; Remišová, A.: Etika médií. Bratislava: Kalligram, 2010, s. 210).

V neposlednom rade aj z rozhodovacej činnosti súdov vyplýva, že požiadavku vyváženosti programov, ktorá vyplýva z požiadaviek objektivity a nestrannosti, **nemožno uplatňovať mechanicky**, ale uplatnenie tejto požiadavky sa musí **prispôbiť špecifickým okolnostiam konkrétneho prípadu**, napr. téme programu, typu programu, kontextu alebo spoločenským okolnostiam. Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 3 Sžo 33/2013 uviedol: *„Pojmy objektívnosť a nestrannosť sú pružnými právnymi pojmami, ktoré nie je možné presne právne definovať, ich obsah sa môže meniť, býva podmienený okolnosťami prípadu, na ktorý sa aplikuje právna norma. Tieto pojmy nie je možné explicitne definovať pre otvorený okruh prípadov, keďže jednotlivé informácie a vyjadrenia je nutné vnímať v kontexte ich použitia, a to aj s prihliadnutím na osoby, ktoré dostanú v konkrétnom príspevku priestor na vyjadrenie.“*

K posúdeniu predmetného programu:

V zhlásení programu moderátor informuje, že gruzínska prezidentka S. Zurabišviliová označila ako paródiu volebný proces, v ktorom poslanci gruzínskeho parlamentu vybrali ako jej prezidentského nástupcu M. Kavelašviliho. Ten však seba označuje ako zdravú opozíciu voči vláde, naopak jeho odporcovia poukazujú na silné politikove protizápadné postoje a očakávajú spoluprácu s vládnuou stranou Gruzínsky sen, ktorá po sporných parlamentných voľbách pozastavilo rokovania o členstve Gruzínska v Európskej únii.

Úvodná diskutovaná téma sa v krátkosti venovala osobnostnému profilu novozvoleného prezidenta Kavelašviliho. Baranec chronologicky zhrnul dôvody vzniku politickej strany Sila ľudu, ktorú založili najradikálnejší predstavitelia vládnej strany Gruzínsky sen (Gruzínska túžba).

Následne moderátor poznamenal, že nastávajúci prezident bol jediný kandidát v prezidentských voľbách, pričom tieto voľby boli prvýkrát nepriame a za prezidenta hlasovali poslanci parlamentu a regionálni predstavitelia. Moderátor dodal, že Kavelašviliho mal vybrať zakladateľ strany Gruzínsky sen a jeden z najvplyvnejších mužov v Gruzínsku Bidzina Ivanišvili. Moderátor sa hostí dopytoval,

či môže ísť o dôkladne pripravený postup, aby sa súčasné sily zabetónovali na čele štátu. Podľa Strečanského vládna strana systematicky zvyšovala svoju kontrolu a jediná významná inštitúcia ústavného charakteru, ktorú strana neovládala, bol úrad prezidenta. Strečanský poukázal na to, že tento krok považuje časť spoločnosti a politického spektra za nelegitímny, nakoľko po parlamentných voľbách (pozn. október 2024) bola spochybnená aj samotná legitimita parlamentu z povahy predmetných volieb. Strečanský sa domnieva, že Gruzínsku hrozí ústavná kríza a s napätím očakáva, čo sa bude v Gruzínsku diať.

Za tým Baranec zhodnotil právomoci gruzínskeho prezidenta. Dodal, že jeho zvolením sa eliminuje symbolické centrum odporu, ktoré voči vládnej strane prezentovala prezidentka Zurabišviliová, hoci tiež bola kandidátkou strany Gruzínsky sen. Baranec sa domnieva, že pravdepodobnou príčinou zmeny ústavy pri voľbe prezidenta je práve eliminovať hrozbu odporu.

Diskusia sa ďalej posunula k otázke európskej integrácii Gruzínska. Moderátor pripomenul, že gruzínsky premiér Kobachidze minulý mesiac (t. j. november 2024) oznámil, že krajina na štyri roky pozastavuje prístupové rozhovory o členstve v Európskej únii. Podľa Strečanského tento krok premiéra prekvapil mnohých, pričom následkom tohto kroku dostali protivládne protesty ešte väčšiu intenzitu, zároveň bol tento postup aj logický, nakoľko zexplicitnil predošlé kroky a správanie sa vlády, ktoré bolo možné pozorovať niekoľko predošlých rokov. Baranec dodal, že postup Kobachidzeho a Ivanišviliho bol jednak emocionálny, a zároveň odpoveďou na rozhodnutie Európskeho parlamentu o regulárnosti parlamentných volieb, súčasne by mohlo ísť aj o stratégiu vládnej strany vyvolať protesty, dokým je opozícia rozdrobená a nie je schopná tieto protesty formovať a vziať pod kontrolu.

Moderátor vyzval hostí, aby zhodnotili, či aj Európska únia mohla niečo urobiť inak, poprípade čo môže robiť teraz. Podľa Baranca môže Únia monitorovať situáciu a opätovne nadviazať kontakty so stranou Gruzínsky sen, aby tento región nedostali pod kontrolu Rusi, hoci vysvetľuje, že Gruzínsky sen nie je apriori proruskou stranou, ale stranou oligarchických záujmov aj na Čínu či Turecko. Ako na druhý názorový smer poukazuje podporu demonštrantov, uvaliť sankcie na predstaviteľov režimu a dať legitimitu protestnému hnutiu. Baranec upozorňuje, že oba smery majú svoje riziká a je na hodnotení poslucháčov, čo si myslia, že je lepšie. Strečanský poukázal na zasadnutie Rady Európskej únie pre zahraničné záležitosti, kde sa bude rokovať aj o Gruzínsku. Dodal, že v rámci Únie existujú rôzne názory a časť krajín požaduje uvalenie sankcií na konkrétne osoby spojené s režimom. Ďalej dodal, že medzi krajinami sa spomína aj možnosť pozastavenia vízovej povinnosti, zároveň by všetky tieto kroky mohli mať pre Gruzínsko aj odstrašujúci efekt od európskeho smerovania, a tak Európa zatiaľ nemá jednoznačnú odpoveď.

Moderátor pripomenul, že ranou pre prozápadné gruzínske sily bolo prijatie zákona o zahraničných agentoch. Hostí sa dopytoval, aké má tretí sektor postavenie v gruzínskej spoločnosti a politike, respektíve či sa mimovládne organizácie s podporou Západu podieľajú na organizovaní protestov. Strečanský reagoval, že neziskové mimovládne organizácie zohrávajú úlohu tam, kde dochádza k nedostatku výkonu v oblasti verejných služieb či uplatňovaní práv (napr. tlak na reformy). Podľa neho sú protesty spontánne, decentralizované a vychádzajú z povahy Gruzíncov, ktorí majú v sebe túžbu združovať sa. Nasledujúca otázka smerovala k náladám vo zvyšku Gruzínska v porovnaní s protestami, ktoré sa konajú na Hlavnej ulici v Tbilisi. Baranec poslucháčov informoval, že protesty sa konajú na Rustaveliho ulici pred parlamentom a v súčasnosti sa ich opozícii darí šíriť aj na iné miesta v hlavnom meste. Rovnako k masovým demonštráciám dochádza aj v okresných mestách ako sú Gori, Khashuri, Ozurgeti. Baranec uviedol, že takmer polovica gruzínskeho obyvateľstva žije v Tbilisi, takže rozšírenie sa protestov do menších miest je indikátorom toho, že spoločnosť je mobilizovaná a rozzúrená. Strečanský doplnil, že údaje hovoria o 38 lokalitách v Gruzínsku, kde prebiehajú protesty, pričom potenciál protestov sa rozširuje do rôznych socioekonomických skupín, napr. pracovníci v IT priemysle, lekári, kuriéri, učitelia či upozornil aj na abdikáciu gruzínskych veľvyslancov vo viacerých krajinách: USA či Taliansko.

V závere programu sa diskusia posunula k téme príčiny protestov, ktoré začali po októbrových voľbách, kde opozícia a demonštranti tvrdia, že dané voľby boli zmanipulované. Moderátor vyzval hostí, aké sú argumenty v prospech tvrdenia, že voľby boli zmanipulované. Podľa Baranca je hlavný problém to, že bolo dokázateľne narušené tajomstvo voľby a nepriame dôkazy (štatistické údaje) nasvedčujú, že skupina ľudí, ktorá žije v zahraničí bola využitá na hlasovanie za vládnu stranu bez toho, aby o tom

vedela. Strečanský dodal, že jeden z pozorovateľov hlasovanie nazval smrť tisícami bodnutiami, t. j. veľa drobných, ale podstatných faktorov: zastrášovanie, priemyselné kamery vo volebných miestnostiach či samotná predvolebná kampaň a zastrášovanie vojnu.

Na záver sa moderátor zaujímal, či v Gruzínsku vydrží tento silne protivládne a proeurópsky postoj, respektíve či možno očakávať prehlbovanie občianskej neposlušnosti. Strečanský sa podľa vlastnej skúsenosti s Gruzíncami domnieva, že protesty neustúpia, hoci môžu na čas poľaviť. Myslí si, že dôležitú rolu zohrá medzinárodný tlak zo strany Európskej únie, novej administratívy Spojených štátov po nástupe prezidenta D. Trumpa, poprípade do akej miery sa podarí rozdrviť úsilie politickej opozície.

Podávateľ namietal voči objektivite programu v súvislosti s tým, že pozvaní hostia Strečanský a Baranec mali obhajovať predstaviteľov opozície a občianske protesty v Gruzínsku, a zároveň konanie vládnych predstaviteľov a novozvoleného prezidenta mali považovať za nedemokratické. Podávateľ namietal, že pozvaným hosťom v programe nik neoponoval, pričom absentovali názory opačnej strany.

Kontext predmetnej diskusie tvorili dve základné témy: t. j. prezidentské voľby a aktuálna situácia v Gruzínsku. Samotný okruh otázok moderátora programu tak súvisel najmä s reformou voľby prezidenta a s európskou integráciou Gruzínska po sporných parlamentných voľbách a s nimi súvisiacimi občianskymi protestami.

Sme toho názoru, že v monitorovanom programe boli aj moderátorom sprostredkované dva odlišné pohľady na vyššie uvedené témy, t. j. rozdielny pohľad oboch gruzínskych prezidentov na proces voľby nového gruzínskeho prezidenta. Jeden pohľad bol voči reforme volebného procesu zo strany vládnych predstaviteľov kritický: *„Ako paródiu označila gruzínska prezidentka Salome Zurbichviliová volebný proces, v ktorom poslanci parlamentu vybrali ako jej nástupcu Michaila Kavelašviliho.“*, zároveň moderátor sprostredkoval aj pohľad nového gruzínskeho prezidenta: *„Ten seba a svoju stranu označuje ako zdravú opozíciu.“*, hoci moderátor poukázal aj na to, že jeho odporcovia očakávajú úzku spoluprácu s vládnuou stranou Gruzínsky sen pre jeho ostré protizápadné postoje.

Zároveň sa domnievame, že v programe boli moderátorom sprostredkované aj dva rozdielne pohľady vlády a opozície na organizovanie občianskych protestov: *„...podieľajú sa mimovládne organizácie s podporou Západu na organizovaní protestov, ktoré už dva mesiace trvajú, ako to tvrdia vlastne gruzínski vládni predstavitelia?“*, respektíve moderátor sprostredkoval aj rozdielny pohľad opozície: *„...Tá najnovšia vlna protestov prakticky začala po októbrových voľbách. Tam opozícia aj tí demonštranti tvrdia, že boli zmanipulované. ...“*

Zároveň v priebehu diskusie od pozvaných hostí Tomáša Baranca a Tomáša Strečanského odzneli viaceré názory a pohľady na politické a spoločenské zmeny v Gruzínsku. Domnievame sa, že na príčinu týchto politických (napr. *zmena voľby prezidenta, pozastavenie prístupových rozhovorov o členstve v EÚ, prijatie zákona o zahraničných agentoch*) a spoločenských zmien (*protesty po parlamentných voľbách*) nebolo primárnym cieľom diskusie poukázať výlučne len z odborného, predovšetkým politologického hľadiska, ktoré v tomto prípade zastupovali obaja pozvaní hostia, ale zároveň aj z pohľadu osobnej skúsenosti s gruzínskou spoločnosťou, napr. Strečanský: *„...Na základe mojej skúsenosti zo života tam môžem povedať, že neziskové mimovládne organizácie zohrávajú dôležitú úlohu práve tam, kde povedzme dochádza k nejakej ignorovaní alebo k nedostatkom výkonu,...; „... Ako zo svojho obmedzeného doby pobytu, ktorý som tam strávil, si dovoľím povedať, že miera, podľa tej energie, ktorú Gruzínci prejavujú vo verejnom priestore, je veľmi veľká. Nemyslím si, že tie protesty ustúpia. Oni môžu načas poľaviť, ale myslím si, že po nejakom nadýchnutí sa znovu sa môžu objaviť. ...“*

Domnievame sa, že divák si tak na základe prezentovaných informácií a doplňujúcich otázok zo strany moderátora mohol na diskutované témy vytvoriť svoj vlastný úsudok.

Spôsob vedenia diskusie bol podľa nášho názoru vecný, náležite kritický, vyvážený a nestranný.

Na základe predloženej analýzy preto konštatujeme, že v monitorovanom programe *Z prvej ruky* sme nezaznamenali také nedostatky, na základe ktorých by vzniklo podozrenie z možného porušenia povinností vysielateľa ustanovených **§ 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.** týkajúcich sa zabezpečenia objektívnosti a nestrannosti programov aktuálnej publicistiky.

* * *

ZÁVER:

Na základe uvedeného sme toho názoru, že vysielateľ programovej služby STVR 24 odvysielaním programu *Z prvej ruky* zo dňa 16. 12. 2024 **neporušil ustanovenie § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.**

Podnet na preverenie navrhujeme posúdiť ako **neopodstatnený**.

Prepis/popis monitorovaného vysielania k Správe o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z. (podnet na preverenie č. 0027/SO/2025, predch. č. 0256/SO/2024)

Monitorované vysielanie: *Z prvej ruky*

Deň vysielania: 16. 12. 2024

Čas vysielania: 15:30 hod.

Vysielanie bolo monitorované zo záznamu Rady.

časový kód záznamu o cca:

15:24:51 začiatok záznamu

pokračovanie programu *Aktuálne* :24

15:28:15 koniec programu *Aktuálne* :24

15:28:16 obrazovo-zvukový predel

15:28:19 oznam o programe *Interview* :24, *Správy z regiónov*, *Adventný Paríž*, *Cez lupu*

15:29:48 obrazovo-zvukový predel

15:29:51 oznam o Liga za duševné zdravie

15:30:06 obrazovo-zvukový predel

15:30:10 začiatok programu **Z prvej ruky** (repríza programu)

Michal Dzúrik, moderátor: „Ako paródiu označila gruzínska prezidentka Salome Zurbichviliová volebný proces, v ktorom poslanci parlamentu vybrali ako jej nástupcu Michaila Kavelašviliho. Ten seba a svoju stranu označuje ako zdravú opozíciu. Jeho odporcovia však poukazujú na politikove ostré protizápadné postoje a očakávajú od neho úzku spoluprácu s vládnucim zoskupením Gruzínsky sen, ktoré okrem iného pozastavilo rokovania o členstve krajiny v Európskej únii. Čo je konečným cieľom vládnucich síl? V akej pozícii sú demonštranti, ktorí sa dostávajú do čoraz násilnejších stretov s políciou? Aký vplyv má na tamojšie dianie Rusko? A čo by v prístupe ku Gruzínsku mohol robiť inak Západ? Budem sa pýtať analytika think tanku *Strategic Analysis* Tomáša Baranca a rozvojového špecialistu Tomáša Strečanského. Pri počúvaní relácie *Z prvej ruky* vás víta Michal Dzúrik. Gruzínsko bude mať zhruba o dva týždne nového prezidenta Michaila Kavelašviliho. Prvá informácia, ktorú sa o ňom človek dočíta vo väčšine zahraničných novín, je okrem jeho kariéry profesionálneho futbalistu, že je, citujem: protizápadný. Pán Baranec, dobrý deň. Prvá otázka na vás. Čo to v jeho prípade znamená a kto je vôbec tento 53 ročný politik?“

Tomáš Baranec, analytik Think Tanku Strategic Analysis: „Dobrý deň, ďakujem za pozvanie. Tak nový nastupujúci prezident je predstaviteľom takej tej tvrdej línie v rámci gruzínskeho politického spektra, tej najtvrdšej parlamentnej línie, by som povedal. V podstate on vstúpil pôvodne do strany Gruzínska túžba. Neskôr sa stal spoluzakladateľom, teda strany *Sila ľudu*.“

Michal Dzúrik, moderátor: „A prepáčte, Gruzínska túžba, to je Gruzínsky sen? Áno? Na upresnenie.“

Tomáš Baranec, analytik Think Tanku Strategic Analysis: „Gruzínsky sen, správne po gruzínsky prekladané. V podstate ono od začiatku príčinou pre vznik tohto tejto novej politickej strany bola údajná mäkkosť Gruzínskej túžby na Západ, čiže odišli povedzme najradikálnejší, najradikálnejší predstavitelia vládnej strany, poslanci. Ale ono od začiatku väčšina analytikov expertov poukazovala na to, že ide o riadenú opozíciu. To znamená, boli sme v stave ešte pred voľbami, teda v stave, kedy vládna strana sa snažila nejakým spôsobom nie úplne otvorene ísť do roztržky so Západom, ale zároveň potrebovala začať vypúšťať do éteru silne protizápadné a mobilizačné naratívy. A na to využila túto stranu. Pretože, ono vládna strana má niekoľko pilierov, ktoré ju podporujú. Jeden z tých pilierov je elektorát, ktorý je zároveň silne protiopozičný, ale proeurópsky, čiže kvôli tomuto si oni netrúfali pred voľbami ísť do otvorenej roztržky s Európskou úniou a so Západom. Ale ďalší pilier je zase silne konzervatívny až protieurópsky. A práve na mobilizáciu tohto piliera využili *Silu ľudu*. Pred voľbami krátko sa *Sila ľudu* opäť spojila s vládnu stranou. Išli spolu do volieb a teraz sa znova označila ako keby za systémovú,

alebo za opozíciu voči vládnej strane. Čiže je jasné alebo zrejmé, že takisto ako toto hnutie, tak aj nový nadchádzajúci pravdepodobný prezident má silné väzby na Gruzínsku túžbu a bude sa držať tej línie, ktorá mu bola predpísaná.“

Michal Dzúrik, moderátor: „Michail Kavelašvili, tento nastávajúci prezident, bol jediný kandidát v prezidentských voľbách, ktoré boli prvýkrát po reforme nepriame, teda hlasovali za neho poslanci parlamentu a regionálni predstavitelia. Vybral ho sám zakladateľ vládnucej strany Gruzínsky sen alebo Gruzínska túžba Bidzina Ivanišvili, považovaný za najvplyvnejšieho muža v krajine. Pán Strečanský, dobrý deň aj Vám. Je toto podľa vás vopred dôkladne pripravený postup, aby sa tie sily pri moci zabetónovali na čele štátu? Alebo ako to vidíte vy?“

Tomáš Strečanský, rozvojový špecialista: „Áno, ide to v súlade s tým, čo už sa odohrávalo predtým, pretože vládna strana systematicky zvyšovala svoju kontrolu a ovládanie. Zasa dá sa povedať všetkých inštitúcií v štáte a jediná taká hlavná inštitúcia, významná inštitúcia ústavného charakteru, ktorú táto strana neovláda, v súčasnosti je inštitút prezidenta. A teda tak to vyšlo, že voľby prezidenta boli naplánované vlastne na obdobie po parlamentných voľbách a súčasná prezidentka Salome Zurabišvili jej vlastne mandát končí, a ona zohrávala v posledných, dá sa povedať rokoch takú významnú úlohu v tom, že vytvárala hrádzu voči tomu typu, dalo by sa nazvať sabotážnej politiky vládnej strany vo vzťahu k ich európskemu smerovaniu Gruzínska a usilovala sa či už nejakými pokusmi o vytváranie nejakého hlasu, ktorý by ktorý by poukazoval na tie prešľapy, ktoré vládna strana robila. No a teraz vlastne dochádza ku kroku, ktorý ovšem je veľmi, dá sa povedať, považovaný časťou spoločnosti a časťou politického spektra za nelegitímny tým, že vlastne samotná legitimita parlamentu je spochybnená práve z povahy volieb, ktoré boli aké boli, a tým pádom aj to, to to ten zbor voliteľov, ktorý pozostáva časť z poslancov parlamentu, tak tá vlastne ako keby nemala tú legitimitu a tým pádom aj samotná voľba je spochybnená. Čiže uvidíme, ako sa to vyvinie. Dá sa očakávať ústavná kríza. 29. decembra by mala byť vlastne inaugurácia nového prezidenta a myslím, že s napätím môžeme očakávať, čo sa vlastne bude v tom v tom dni alebo v tom období pred a tesne po, diať.“

Michal Dzúrik, moderátor: „Pán Baranec, možno v takej stručnejšej podobe, keď ešte sa dopýtam k nastávajúcemu prezidentovi. Ako on môže reálne povedzme, že v prospech vládnučích síl využiť tie svoje právomoci?“

Tomáš Baranec, analytik Think Tanku Strategic Analysis: „Treba si uvedomiť, že jeho právomoci sú pomerne slabé podľa gruzínskej ústavy, aj čo sa týka jeho vzťahu k ozbrojeným silám, je ceremoniálny. Takže ono samotný nový prezident, ak tam bude teda osoba, ktorá je viazaná na vládnú stranu, toho veľa nezmení, ale eliminuje sa pre vládnú stranu hrozba toho, že vznikne symbolické centrum odporu. Pretože nielen Salome Zurabišviliová sa v podstate nejakým spôsobom odtrhla spod kontroly, pretože nezabudnime na to, že to je kandidátka Gruzínskej túžby, ale to isté bolo pri predchádzajúcom prezidentovi Margvelašvilim, ktorý tiež bol kandidátom Gruzínskej túžby a po zhruba 2 rokoch sa dostal do opozície voči vládnej strane. O čo išlo? Išlo o to, že v minulosti, kým prezidenta volili občania, tak vládna strana musela vybrať ľudí, ktorí sú nejaké osobnosti, majú nejaký charakter, majú nejakú auru. Nie sú to len bábky, aby tie voľby vôbec dokázala s tým človekom vyhrať. Ale pri týchto ľuďoch bola práve hrozba toho a potvrdilo sa to pri Margvelašvilim aj pri Zurabišviliovej, že zhľadom na to, že sú to určité osobnosti s vlastným názorom, s vlastnou históriou, vlastným vplyvom, tak sa môžu vytrhnúť spod kontroly vládnej strany. To je aj príčinou pravdepodobne zmeny ústavy a zmeny voľby prezidenta, pretože súčasného kandidáta by pravdepodobne občania nezvolili, pretože je to človek v podstate bez nejakej výraznejšej aury, bez nejakého zázemia, bez nejakej výraznej histórie. Ale opäť, tým, že si ho zvolili oni sami a je to taký typ človeka, aký to je, tak sa eliminuje hrozba toho do určitej miery znižuje, že sa stane nejakým novým mocenským centrom, aspoň v symbolickej rovine v budúcnosti a centrom odporu.“

Michal Dzúrik, moderátor: „Podme ďalej k európskej integrácii Gruzínska. Premiér Irakli Kobachidze minulý mesiac oznámil, že krajina na štyri roky pozastavuje prístupové rozhovory o členstve v Európskej únii. Pán Strečanský, zhodnotila podľa vás nejaké pre a proti vstupu do únie? Teda je to v istom zmysle pragmatický krok, alebo tam ide o niečo úplne iné?“

Tomáš Strečanský, rozvojový špecialista: „Myslím, že tento krok prekvapil mnohých. Prekvapil aj pozorovateľov a prekvapil aj gruzínsku spoločnosť, čo sme mali možnosť vidieť. Práveže, práve následkom tohto kroku sa protesty, ktoré už síce nastali aj po voľbách, ešte dostali ďaleko väčšiu

intenzitu. A to bolo, dá sa povedať, akási rozbuška do tej situácie v Gruzínsku. Ja si myslím, že to bolo veľmi prekvapujúce a nedávalo to veľký zmysel. Ale my vieme napríklad, že v minulosti gruzínska vláda sa správala tak, že sa to dalo nazvať až sabotážou svojho európskeho smerovania, či už tým, že prijímala zákony, ktoré boli priamo v rozpore s európskymi hodnotami, alebo priamo na ktoré reagovala Európska únia negatívne a kritizovala ich, že nie sú súčasťou toho, čo by Gruzínsko malo robiť. Takže tento krok ako z jednej strany je prekvapujúci v zmysle akejsi taktickej nezrelosti, tak by som to nazval, ale z druhej strany je zároveň celkom logický, lebo vlastne len zexplicitnil tie kroky, a to správanie sa, ktoré sme mali možnosť pozorovať v posledných niekoľko rokov. Možno kolega Baranec, môže k tomu niečo viac tiež dodať.“

Tomáš Baranec, analytik Think Tanku Strategic Analysis: „Súhlasím. Tu sú v podstate dve také krajné vysvetlenia pre tú situáciu. Prvé je, že vláda alebo Kobachidze, skôr Ivanišvili v tomto prípade, reagovali emocionálne a prudko na rozhodnutie Európskeho parlamentu alebo verdikt Európskeho parlamentu o tom, že tie voľby neboli v poriadku, mali by byť zopakované, že vlastne išlo o nejaký emocionálny výbuch a prepočítanie sa. Druhá, druhý extrémny názor je ten, že v podstate je to stratégia, typická stratégia vládnej strany. Vyzerá to ako eskalácia. Je to eskalácia, ale že cieľom mohlo byť vyvolať protesty naschvál, ešte dokým je opozícia rozdrobená. My vidíme, že opozícia nie je v dobrom stave. Opozícia nie je úplne schopná zobrať nejakým spôsobom pod kontrolu tie demonštrácie a začať ich formovať. Sú medzi nimi dosť komplikované vzťahy. Čiže niektorí hovoria, že išlo o cieľný kalkul. Áno, ale opäť. Tuto je protiargument toho, prečo nepočkať, dokiaľ nebude nový prezident, ktorý bude pod ich kontrolou a potom prísť s takýmto vyhlásením. Čiže ono s najväčšou pravdepodobnosťou ide o kombináciu týchto dvoch. Bol tam čiastočne racionálny kalkul plus emocionálna reakcia. Čiže nebolo to ani úplne emocionálne, nebolo to ani úplne racionálne. Bolo to skôr mix týchto dvoch elementov, ktorý privedie k tomuto rozhodnutiu.“

Michal Dzúrik, moderátor: „Ešte sa vás stručne dopýtam, pán Baranec, jednu otázku. Z tej druhej strany, keď sa pozrieme na Európsku úniu, máte pocit, že možno tá mohla urobiť niečo inak, respektíve čo môže urobiť teraz?“

Tomáš Baranec, analytik Think Tanku Strategic Analysis: „Ťažko povedať, čo môže Európska únia urobiť teraz. Opäť sú dva názory. Jeden bude taký určitý kvázi pragmatický a to je ten, že Európska únia by sa mala snažiť nejakým spôsobom monitorovať situáciu a snažiť sa nadviazať opätovne kontakty, kontakty s novou vládou stranou, teda alebo s touto vládou stranou, ak sa udrží pri moci, aby sa tam nedostali úplne Rusi, povedzme pod kontrolu tento región. Gruzínska túžba nie je úplne apriori proruská strana, je to strana oligarchických záujmov. K zmene vektoru nedošlo len smerom k Rusku, ale aj smerom k Číne, smerom k Turecku. Čiže vlastne zástancovia tejto tézy poukazujú na to, že Ivanišvili je biznismen a dá sa s ním robiť biznis. Mohla by ho robiť aj Európa. Druhý názor, druhý, druhý názorový smer je ten, že treba podporiť čo najviac demonštrantov vzhľadom na to, že voľby, teda podľa všetkého boli nielen zmanipulované, ako je dobrým zvykom v Gruzínsku, ale tentokrát aj sfaľované. Tento názorový trend, teda smer, tvrdí, že by sme mali uvaliť čo najväčšie sankcie kolektívne na ten režim, dať tým pádom čo najväčšiu legitimitu protestnému hnutiu a čo najviac skomplikovať existenciu vládnej strane. Opäť tu už oba smery majú svoje riziká. Ani jeden nie je ani zďaleka ideálny. To už je potom na hodnotení poslucháčov, čo si myslia, že je lepšie, áno? Ale je pravda, že protestné hnutie, pokiaľ nedostane silnú legitimitu od západu, pokiaľ nebudú uvalené sankcie, tak to protestné hnutie má oveľa menšiu šancu na dosiahnutie svojho cieľa, ktorým je vypísanie nových volieb, ale už pod medzinárodnou kontrolou, aby nedošlo k tým situáciám, ku ktorým došlo.“

Michal Dzúrik, moderátor: „Áno, nech sa páči.“

Tomáš Strečanský, rozvojový špecialista: „Treba dodať, ale aj samozrejme to, že vlastne teraz, dnes sa rozprávame a dnes, respektíve zajtra zasadá Rada Európskej únie pre zahraničné záležitosti, kde bude rokovať aj o situácii v Gruzínsku. My vieme, že v rámci Európskej únie existujú rôzne názory. Je je časť krajín, ktorá zastáva dosť vyhranené stanovisko a vyžaduje uvalenie sankcií, ktoré by konkrétne zasiahli konkrétne osoby spojené s režimom a s týmto režimom a zodpovedné aj za tie akty brutality, ktoré sa momentálne tam diali. Ale ten diapazón tých možností je určite väčší. V hre napríklad sa spomína aj znovuzavedenie vízovej povinnosti, ktorá bola pozdržaná alebo ktorá Gruzínsko ťaží, vlastne využíva tú možnosť pozastavenia vízovej povinnosti voči voči Schengenu. A ovšem tá dilema, ako povedal kolega je naozaj, do akej miery by tieto kroky mohli odstrašiť Gruzínsko od toho európskeho smerovania,

pretože by mohli mať aj negatívny efekt, hlavne pokiaľ by sa týkali verejnosti. A na druhej strane, ako vlastne ako ako komunikovať vlastne s tou druhou stranou. A to je nezávideniahodná situácia, pretože v takejto situácii Európska únia zatiaľ ešte nebola. My sme zažili Ukrajinu, zažili sme Moldavsko. Gruzínsko je ďalšia z týchto krajín, ktoré o ktorých vlastne v jednej kategórii. A na toto myslím, že Európa nemá momentálne veľmi jednoznačnú odpoveď. Preto jednotlivé krajiny, napríklad Litva alebo napríklad aj Holandsko alebo napríklad aj Švédsko, ústami svojich ministrov zahraničných vecí oznamujú a avizujú už konkrétne sankcie ešte predtým, ako vlastne dôjde k prípadnej dohode na celoeurópskej úrovni. Ale vieme, že napríklad Maďarsko, otázka, aj ako Slovensko, sa postaví vlastne k takýmto návrhom. Takže sme v očakávaní, ako dopadne tá rada dnes a zajtra.“

Tomáš Baranec, analytik Think Tanku Strategic Analysis: „Tu by som už iba dodal, že podobné kroky avizuje už aj Nemecko, Poľsko, Francúzsko, ak sa nemýlim, že teda sú pripravené koordinovať svoje kroky aj mimo Európskej únie v smere nejakého, nejakých sankcií cielených na predstaviteľov gruzínskej vlády.“

Michal Dzúrik, moderátor: „A ďalšou ranou povedzme tento rok pre prozápadne gruzínske sily bolo prijatie tzv. zákona o zahraničných agentoch, podľa ktorého subjekty s finančnou podporou zo zahraničia to musia otvorene deklarovať. Pán Strečanský, aké má reálne ten tretí sektor miesto v gruzínskej spoločnosti a politike? Respektíve, podieľajú sa mimovládne organizácie s podporou Západu na organizovaní protestov, ktoré už dva mesiace trvajú, ako to tvrdia vlastne gruzínski vládni predstavitelia?“

Tomáš Strečanský, rozvojový špecialista: „No myslím, že treba povedať, že gruzínska občianska spoločnosť to nie je len organizovaná časť v podobe mimovládnych neziskových organizácií, ale je samozrejme tieto sú aj jej súčasťou. Na základe mojej skúsenosti zo života tam môžem povedať, že neziskové mimovládne organizácie zohrávajú dôležitú úlohu práve tam, kde povedzme dochádza k nejakej ignorovaní alebo k nedostatkom výkonu, či už v oblasti nejakých verejných služieb, alebo aj uplatňovaní niektorých práv, na ktoré sa občania sťažujú alebo snažia sa si ich zabezpečiť a snažia sa svoj hlas vo verejnom priestore nejakým spôsobom zabezpečiť, či už spravodlivosť alebo uplatnenie týchto práv. Ale zároveň platí, že tento neziskový sektor organizovaný je do veľkej miery závislý na zahraničnej pomoci, či už Európskej únie alebo iných bilaterálnych donorov. Netreba zabudnúť, že Gruzínsko je stále krajina stredného príjmu, ktorá síce rastie, ale jej inštitúcie aj jej verejné služby aj verejný sektor vyžadujú ešte veľa reforiem a veľa zmien. A preto občianska spoločnosť, a práve teraz sa dostávame k tej neformálnej občianskej spoločnosti, ktorá sa prejavuje či už nejakým komunitným združovaním, nejakou svojpomocou, nejakou charitou, tak tá je v Gruzínsku relatívne silná a ona sa prejavuje aj práve v takýchto situáciách. A koniec koncov, keď sa pozeráme na to, že ako prebiehajú tie protesty, tak my vidíme, že do veľkej miery sú tie protesty spontánne. Sú veľmi decentralizované a vychádzajú z akéhosi aj prirodzeného naturelu Gruzíncov, ktorí majú naozaj v sebe istú túžbu združovania sa a istú túžbu prejavu, verejného prejavu, ktorý je na naše pomery možno až dosť expresívny. Ale zároveň je tam kultúrne primeraný. Čiže na vašu otázku, akú rolu zohráva občianska spoločnosť, myslím, že zohrávajú jednak aj v tej oblasti pokračovania tlaku na reformy, ale zohrávajú aj v tej oblasti svojpomoci a nejakej komunitnej súdržnosti.“

Michal Dzúrik, moderátor: „Pán Baranec, tie zábery z protestov, ktoré sa dostávajú k nám, v princípe dalo by sa povedať zaokrúhlene, že pochádzajú z hlavnej ulice v metropole Tbilisi. Ale aké sú nálady vo zvyšku Gruzínska, povedzme v iných mestách na vidieku? Akú tam má podporu vládna strana a akú tam má podporu opozícia?“

Tomáš Baranec, analytik Think Tanku Strategic Analysis: „Áno, protesty boli dlhú dobu koncentrované na Rustaveliho ulici. Je to tradičné miesto pred parlamentom. Treba dodať, že protesty sa v posledných dňoch darí opozícii šíriť aj na iné miesta v hlavnom meste, kde pravdepodobným cieľom je skôr paralyzovanie hlavného mesta, teda urobenie ho neovládateľným pre vládnu stranu. Čiže ja vidím snahu ísť týmto smerom. Čo sa týka iných iných regiónov, tak vidíme pomerne bezprecedentnú situáciu, že dochádza k masovým demonštráciám aj nielen v okresných mestách, ako sú Gori, ale aj, teda v krajských mestách, ako sú Gori, ale aj v okresných mestách ako Khashuri, Ozurgeti. Posledný veľký protest v Ozurgeti bol v roku 1905, keď tam vyhlásili vlastnú republiku na niekoľko rokov, kým ju cárske sily potlačili. Takže ono je to z tohto hľadiska veľmi bezprecedentné. Treba si uvedomiť, že takmer polovica gruzínskeho obyvateľstva žije v hlavnom meste. Tá koncentrácia je omnoho väčšia ako

povedzme u nás. Takže je to indikátor. Rozšírenie sa protestov do menších, krajských a okresných miest je dobrým indikátorom toho, že spoločnosť je silne mobilizovaná a rozzúrená.“

Tomáš Strečanský, rozvojový špecialista: „Myslím, že tie údaje hovoria o tridsiatich ôsmich rôznych lokalitách v Gruzínsku, kde prebiehajú tieto protesty. Ale ešte by som doplnil dôležitú vec, že vlastne tie protesty nemajú len svoju jedného nositeľa, ktorý častokrát vidíme, že sú to mladí ľudia. Ale my vidíme vlastne už v posledných týždňoch, že sa vlastne organizujú rôzne pochody, či už sú to pochody pracovníkov v IT priemysle, sú to teraz, najnovšie som zachytil kuriéri, ktorí roznášajú stravu cez WOLTY a podobné služby, potom učitelia, lekári, okolo dvesto pracovníkov, Ministerstvo zahraničných vecí podpísalo vyhlásenie, v ktorom odsudzuje vlastne ten ten krok pozastavenia tých rozhovorov s Európskou úniou. Piati významní veľvyslanci Gruzínska abdikovali v posledných týždňoch zo svojich postov vrátane veľvyslancu v Spojených štátoch a v Taliansku a ďalších. Čiže dá sa povedať, že sa ten ten ako keby potenciál toho toho protestu sa rozširuje aj do rôznych iných socioekonomických skupín a to je dosť podstatné. Tomu treba prikladať väčšiu váhu, že to nie je len nejaká nejaká skupina proeurópskych mladých, dá sa povedať aktívnych ľudí kozmopolitnejších, nazval by som, ale, že sa to rozširuje aj do iných častí spoločnosti.“

Michal Dzúrik, moderátor: „Pán Baranec, nech sa páči, zároveň sa vás opýtam. Tá najnovšia vlna protestov prakticky sa začala po októbrových voľbách. Tam opozícia aj tí demonštranti tvrdia, že boli zmanipulované. Ale ak by sme aj toto vedeli veľmi v stručnosti odpovedať, aké sú vlastne tie argumenty alebo dôkazy v prospech toho tvrdenia, že boli zmanipulované?“

Tomáš Baranec, analytik Think Tanku Strategic Analysis: „Tak, hlavný, hlavný dôkaz alebo hlavný problém v prípade Gruzínska aj to, že bola dokázateľné, že bolo dokázateľne narušené tajomstvo voľby. V prípade Slovenska by to nebol až taký problém, pretože v prípade Slovenska tak silne nefungujú administratívne zdroje ako v prípade Gruzínska. Ale tým, že sa v Gruzínsku využili prvýkrát sčítavacie prístroje, nevhadzovali sa teda hlasovacie lístky do urny v obálke. Keď sa vyberal hlasovací lístok z čítacej mašiny, tak tam bolo vidno, presvitlo cez papier to, ako sa hlasovalo. Je dôkaz o tom, že vo väčšine volebných miestností boli ľudia, ktorí kontrolovali, ako hlasovali tí ľudia, ktorí sú buď poberateľmi sociálnych dávok, zamestnancami verejnej správy, čiže tí ľudia, ktorí sú v Gruzínsku tradične náchylní na tlak zo strany štátu nielen pri tejto vláde, ale aj pri predchádzajúcich. To je stará vec. Čiže mechanizmus, ktorý tam bol vždycky, to znamená kupovanie si a tlak na určité segmenty voličov. Lenže v minulosti bol problém, že oni nemali presne ako skontrolovať, ako ten volič hlasoval. Ale tým, že došlo k porušeniu masového tajomstva voľby, tentokrát mali možnosť, ako kontrolovať to, ako ľudia hlasovali. To je prvý moment. Druhý moment je podozrenie z toho vážne, že tieto hlasovacie prístroje umožnili v podstate ukradnutie hlasov, respektíve hlasovanie tých ľudí, ktorí žijú v diaspóre, ktorých je veľmi veľa v Gruzínsku, ktorí sa nezaregistrovali na voľby. Čiže vláda Gruzínska dopredu vedela, kto je na voľby zaregistrovaný na hlasovanie zo zahraničia, kontroluje, kto prechádza cez hranicu. A vlastne celá tá množina ľudí, ktorá je v zahraničí, sú nepriame dôkazy, viaceré štatistické, že bola využitá na hlasovanie za vládnu stranu bez toho, aby o tom vedela. Čiže toto sú povedzme také dva najvážnejšie dôkazy. Je ich tam samozrejme viacej.“

Tomáš Strečanský, rozvojový špecialista: „A možno by som dodal k tomu aj to, že jeden pozorovateľ to nazval, že to bola takzvaná smrť tisícmi bodnutiami. To znamená, že tam bolo, tam bolo veľa drobných, ale v konečnom súčte podstatných faktorov. Ďalší napríklad bol to, že pred volebnými miestnosťami sa postávali skupinky mužov, ktorí vlastne boli zjavne príslušní, ako keby mali monitorovať a dohliadať a do istej miery aj zastráňovať svojou prítomnosťou tých, ktorí by si povedali, že idú voliť nezávisle. Boli tam napríklad priemyselné kamery, ktoré v tých miestnostiach opäť mohli ľuďom vytvárať dojem, že vlastne ale však my vieme presne, kto prišiel a ako prišiel a tak ďalej. Čiže no a nehovoriac už potom aj o tej predvolebnej kampani, ktorá naozaj používala, a to už sa dostávame k tomu k istej takej manipulácii toho verejného priestoru alebo tej verejnej mienky v tom, že vlastne ukazovala, strašila de facto vojnou. Ale to sme videli napríklad aj v Maďarsku. Čiže videli sme to koniec koncov aj u nás. Takže je, to kontinuum je veľmi široké, ale keď sa to dohromady zráta, tak ten výsledok vlastne sa dá považovať, že je nadnesený a neodráža skutočnú vôľu gruzínskeho ľudu. A to je aj myslím, že základný argument aj podstatou, aj tej rezolúcie Európskeho parlamentu a zároveň o to sa opiera celá kritika výsledku volieb.“

Michal Dzúrik, moderátor: „Pán Strečanský, stručná otázka na záver. Vyrží v Gruzínsku tento silný protivládny a proeurópsky sentiment? Teda môžeme očakávať nejaké prehlbovanie tej občianskej neposlušnosti? Alebo to nejakým spôsobom podľa vás vyprchá?“

Tomáš Strečanský, rozvojový špecialista: „To je, to je ťažká otázka. Ako zo svojho obmedzeného doby pobytu, ktorý som tam strávil, si dovoľm povedať, že miera, podľa tej energie, ktorú Gruzínci prejavujú vo verejnom priestore, je veľmi veľká. Nemyslím si, že tie protesty ustúpia. Oni môžu načas poľaviť, ale myslím si, že po nejakom nadýchnutí sa znovu sa môžu objaviť. Veľmi bude záležať od toho, akú podobu bude mať medzinárodný tlak. To znamená aj aký, ako sa zachová Európska únia, ale aj ako sa zachová nová administrácia v Spojených štátoch po nástupe prezidenta Trumpa a takisto do akej miery sa podarí nejakým spôsobom rozdrviť nejakú jednotne sústredenejšie úsilie politickej opozície, ktorá momentálne tiež čelí veľkému tlaku, či už zo strany represívnych zložiek, ale aj teda tlaku zo strany administratívnej tých administratívnych zdrojov. Takže to nevieme. Ja osobne očakávam, že ešte budeme o gruzínskych protestoch počuť.“

Michal Dzúrik, moderátor: „O dianí v Gruzínsku, kde vláda čelí pokračujúcim protestom pre svoje protizápadné nastavenie, som sa zhováral s analytikom Think Tanku Strategic Analysis Tomášom Barancom. Ďakujem.“

Tomáš Baranec, analytik Think Tanku Strategic Analysis: „Ďakujem za pozvanie.“

Michal Dzúrik, moderátor: „A s rozvojovým špecialistom, Tomášom Strečanským. Ďakujem pekne.“

Tomáš Strečanský, rozvojový špecialista: „Ďakujem.“

Michal Dzúrik, moderátor: „Za pozornosť vám ďakujú dramaturg Vladimír Maťo, od techniky Juraj Týma a od mikrofónu sa lúči Michal Dzúrik.“

15:56:15 koniec programu **Z prvej ruky**

15:56:16 začiatok programu *Počasie*

15:58:05 koniec programu *Počasie*

15:58:06 obrazovo-zvukový predel

15:58:12 oznam o program *Odkrytá Európa*

15:58:46 obrazovo-zvukový predel

15:58:50 Prehľad programu na programových službách Rádio Slovensko, Rádio Regina Západ, Rádio Devín, Rádio Junior

15:59:18 obrazovo-zvukový predel

15:59:24 začiatok *Bez komentára*

15:59:59 koniec záznamu